

Slovenská asociácia pre krajinnú ekológiu a jej úlohy v najbližšom období

Medzinárodná asociácia pre krajinnú ekológiu IALE (*International Association for Landscape Ecology*) zohráva už od svojho vzniku významnú úlohu v rozvoji krajinnej ekológie ako vednej disciplíny i jej praktických aplikácií. IALE bola založená na VI. medzinárodnom sympóziu o problematike krajinnoekologického výskumu v Piešťanoch r. 1982.

O založení, resp. správnejšie znovuzaložení regionálnej organizácie IALE na Slovensku sa naliehavo diskutuje v komunite slovenských krajinných ekológov od r. 1990. Ak sa však vrátíme do minulosti, už r. 1985, teda tri roky po založení medzinárodnej organizácie, slovenskí krajinní ekológovia iniciovali vytvorenie Východoeurópskeho regiónu IALE. Jeho sídlom sa stalo bývalé Centrum biologických a ekologických vied SAV v Bratislave a predsedom prof. Milan Ružička. Východoeurópsky región IALE po r. 1989 zanikol.

Po určitej stagnácii, najmä v rámci Európy, ktorá nastala aj v dôsledku veľkých politických zmien po r. 1989, sa obnovila, resp. rozšírila činnosť IALE. Dôležitou udalosťou, ktorá k tomu prispela, bol 5. svetový kongres IALE, ktorý sa konal v júli 1999 v Colorade (USA). Účastníci kongresu zvolili nový výkonný výbor, založili nový orgán (Radu IALE) a schválili aktualizovaný štatút. V r. 1999 vznikli aj početné regionálne organizácie, r. 2003 mala IALE už 20 regionálnych pobočiek a funguje na všetkých kontinentoch.

Priaznivú platformu na založenie Slovenskej asociácie pre krajinnú ekológiu (IALE-SK) vytvoril záujem krajinnoekologickej komunity a významné aktivity v oblasti

krajinnej ekológie a podujatia, ktoré sa na Slovensku uskutočnili v období 1990 – 2000. Vznikli nové krajinnoekologické pracoviská, posilnila sa výučba krajinnej ekológie na vysokých školách, upevnila sa dôležitosť krajinnej ekológie pri riešení úloh starostlivosti o životné prostredie a environmentálnej praxe.

Prípravné kroky k založeniu IALE-SK sa urobili na pôde Slovenskej ekologickej spoločnosti (SEKOS) pri SAV v sekcii krajinnej ekológie. Ďalšie diskusie prebehli na medzinárodných sympóziách o problémoch krajinnoekologického výskumu, ktoré sa konali r. 1994 (Smolenice), 1997 (Nitra), 2000 (Stará Lesná) a 2003 (Mojmírovce). V r. 2001 poveril hlavný výbor SEKOS pri SAV sekcii krajinnej ekológie prípravou založenia IALE-SK. Prvé oficiálne stretnutie iniciátorov založenia IALE-SK sa konalo v rámci 6. kolokvia krajinárskych katedrií slovenských vysokých škôl v októbri 2001 na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Na tomto stretnutí sa vytvoril 17-členný prípravný výbor, v ktorom boli zastúpení renomovaní odborníci z oblasti krajinnej ekológie, geoeológie, krajinného inžinierstva, environmentálnej ekológie, aplikovanej ekológie a krajinnej architektúry pôsobiaci na univerzitných pracoviskách, v Slovenskej akadémii vied a na Ministerstve životného prostredia SR.

Dôležitým impulzom týchto aktivít bolo aj blížiace sa 20. výročie založenia IALE. Práve prípravný výbor IALE-SK mal veľkú zásluhu na tom, že sa v dňoch 24. – 26. 10. 2002 uskutočnila konferencia *Nové trendy v krajinnej ekológii*. Išlo o význam-

né podujatie s medzinárodnou účasťou, ktoré sa symbolicky konalo v Piešťanoch, na tom istom mieste, kde sa IALE pred dvadsiatimi rokmi založila. V nasledujúcich mesiacoch členovia prípravného výboru spresnili inštitucionálne otázky a stanovily vznikajúcej organizácie.

V júni 2003 bolo IALE-SK zaregistrované na Ministerstve vnútra SR ako občianske združenie vytvárajúce celonárodnú platformu pre problematiku krajinnej ekológie, pôsobiace ako reprezentatívny orgán medzinárodnej spolupráce. Sídlom združenia je Univerzita Komenského, Prírodovedecká fakulta, Mlynská dolina B-2, 842 15 Bratislava.

Prvé plenárne zhromaždenie IALE-SK sa konalo na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave 15. januára 2004. Účastníci zhromaždenia schválili stanovby združenia a jeho orgány na funkčné obdobie 2004 – 2007.

Hlavný výbor IALE-SK:

Predseda: doc. RNDr. Mária Kozová, CSc., PRIF UK Bratislava,
Členovia: RNDr. Ladislav Ambróš, Ministerstvo životného prostredia SR, prof. Ing. arch. Maroš Finka, CSc., Fakulta architektúry STU Bratislava, doc. RNDr. Juraj Hreško, CSc., Fakulta prírodných vied UKF Nitra, doc. RNDr. Tatiana Hrnčiarová, CSc., Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava, RNDr. Zita Izakovičová, Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava, doc. RNDr. Ján Oťaheľ, CSc., Geografický ústav SAV Bratislava, RNDr. Peter Tremboš, PhD., PRIF UK Bratislava, RNDr. Marta Záhumenská, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Kontrolná komisia:

Predseda: RNDr. Milan Lehotský, CSc., Geografický ústav SAV Bratislava,
Členovia: Ing. Branislav Olah, PhD., Fakulta ekológie a environmentalistiky TU Zvolen so sídlom v Banskej Štiavnici Mgr. František Petrovič, Ústav krajinnej ekológie SAV Bratislava, pobočka Nitra.

Prvé plenárne zhromaždenia IALE-SK schválilo predložené návrhy na udelenie čestného členstva štyrom vynikajúcim odborníkom, ktorí významnou mierou prispeli k rozvoju krajinskej ekológie a príbuzných disciplín. Čestnými členmi IALE-SK sa stali: prof. RNDr. Milan Ružička, DrSc., prof. RNDr. Ján Drdoš, DrSc., prof. RNDr. Florin Žigrai, DrSc. a doc. RNDr. Ľudovít Mičian, DrSc.

Plenárne zhromaždenie ďalej schválilo sedem odborných sekcií, ktoré budú pôsobiť ako stále odborné orgány IALE-SK. Ide o sekcie pre:

- teóriu a metódy krajinnokoekologického výskumu,
- medzinárodnú spoluprácu v oblasti krajinskej ekológie,
- výskum a hodnotenie prírodných hrozieb a rizík v krajine,
- mapovanie reálnej krajinskej a vegetačnej štruktúry,
- právne aspekty zabezpečenia ochrany, plánovania a manažmentu krajiny,
- aplikovanú krajinnú ekológiu,
- vzdelávanie, výchovu a osvetu.

Zameranie činnosti IALE-SK vychádza z výskumných priorít, ako aj z aktuálnych úloh krajinskej ekológie v Slovenskej republike.

Na obdobie 2004 – 2007 schválilo plenárne zhromaždenie IALE-SK nasledujúci rámcový plán činnosti:

- Podieľať sa na aktivitách IALE a rozvíjať medzinárodnú spoluprácu v oblasti výskumu krajiny.
- Zapájaním sa do domácich a medzinárodných projektov, programov a aktivít stimulovať a rozvíjať základný a aplikovaný krajinnokoekologický výskum.
- Rozvíjať činnosť v rámci vytvorených odborných sekcií, pracovných skupín a regionálnych pobočiek.
- Podporovať rozvoj krajinskej ekológie na Slovensku a iniciovať širší

záujem o krajinnú ekológiu v odbornej a širšej verejnosti.

- Podieľať sa na rozvoji prierezových krajinnokoekologických programov v rámci spolupráce s ekologickou, geografickou a environmentálnou komunitou, najmä s akademickými a odbornými pracoviskami, plánovacou a decíznu sférou a vo väzbe na vedecké spoločnosti a ďalšie mimovládne organizácie orientované na ochranu, tvorbu, plánovanie a manažment krajiny.

- Presadzovať uplatňovanie krajinskej ekológie v rámci starostlivosti o životné prostredie a plánovacej praxe. Spolupracovať s Ministerstvom životného prostredia SR a ďalšími ministerstvami a orgánmi štátnej správy a samosprávy pri príprave a pripomienkovaní strategických, koncepcných a programových materiálov a právnych predpisov.

- Prispievať k modernizácii výchovno-vzdelávacích a osvetových aktivít, vysokoškolských programov, kurzov a ďalších výchovno-vzdelávacích programov v oblasti krajinskej ekológie, geoekológie, ekosozológie, krajinného inžinierstva, krajinskej architektúry a krajinného plánovania.

- Podporovať medziodborový a interdisciplinárny výskum a komunikáciu medzi odborníkmi vedeckej, edukačnej, plánovacej a decíznej sféry. Komunikáciu zefektívniť vydávaním Informačného bulletinu o činnosti IALE-SK.

- Pravidelne publikovať a zverejňovať na webovej stránke IALE-SK prehľad jej aktivít, adresár členov, kontaktné stránky IALE a webovské stránky regionálnych organizácií IALE.

- Rozšíriť a stabilizovať členskú základňu v rámci všetkých regiónov Slovenska. Získať pre prácu v IALE-SK aj študentov vysokých škôl.

Prvé zasadnutie hlavného výboru IALE-SK sa konalo 10. 2. 2004

v Ústave krajinskej ekológie SAV v Bratislave. Na zasadnutí sa zúčastnil aj Dr. Rob Jongman, člen výkonného výboru IALE. Predsedníčka IALE-SK doc. Mária Kozová mu odovzdala oficiálnu prihlášku IALE-SK ako regionálnej organizácie na Slovensku. Na zasadnutí hlavného výboru bola zvolená doc. Tatiana Hrnčiarová za podpredsedníčku, doc. Juraj Hreško za tajomníka a Dr. Peter Tremboš za pokladníka IALE-SK.

Vo februári a marci 2004 členovia hlavného výboru a ďalší prizvaní členovia aktívne spolupracovali s Ministerstvom životného prostredia SR na príprave podkladov na pristúpenie Slovenska k Európskemu dohovoru o krajine. Prvou úlohou, na ktorej sa členovia IALE-SK aktívne podieľali, bola príprava slovenského prekladu textu Európskeho dohovoru o krajine, ďalej spolupráca na príprave návrhu predkladacej správy do operatívnej porady ministra životného prostredia, kde bola 31. 3. 2004 schválená.

V súčasnosti sa pripravuje vydávanie informačného Bulletinu IALE-SK, webovské stránky, aktualizovaný zoznam členov a kontaktné adresy.

Veľkou výzvou pre činnosť krajinných ekológov a osobitne regionálnych organizácií IALE, sú závery 6. svetového kongresu IALE, ktorý sa konal v júli 2003 v austrálskom meste Darwin. Sú zamerané na vytvorenie mostov medzi kultúrami, odbormi a prístupmi. Aj IALE-SK, ktoré má už viac ako 80 členov, chce prispieť k ich naplneniu.

Budeme veľmi radi, ak sa rady členov IALE-SK budú ďalej rozširovať. Informácie o IALE-SK sú na stránke www.fns.uniba.sk/~kke a na novej adrese www.fns.uniba.sk/~ialesk.

Mária Kozová

• Oficiálna stránka IALE:
<http://www.landscape-ecology.org>.